

Sygn. akt II Ca 715/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Bazelan

Protokolant: st. sekr. sąd. Krystyna Melchior

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2013 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko E. J.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W. od wyroku Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 10 czerwca 2013 roku, sygn. akt VIII C 947/13.

uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu Lublin – Zachód w Lublinie do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 715/13

UZASADNIENIE

W dniu 25 sierpnia 2011 roku strona powodowa - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła pozew przeciwko E. J. o zasądzenie od pozwanego należności w kwocie 90 zł z tytułu opłaty dodatkowej za przejazd środkiem komunikacji miejskiej bez ważnego biletu wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 września 2008 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż (...) Finanse Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. zawarła z Miejskim Przedsiębiorstwem (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L. umowę cesji, na mocy której nabyła wierzytelność z tytułu nałożonej opłaty dodatkowej za przejazd środkami transportu miejskiego, nałożoną zgodnie z uchwałą nr 980/ (...) Rady Miasta L. z dnia 27 kwietnia 2006 roku, uchwałą nr 435/ (...) Rady Miasta L. z dnia 4 września 2008 roku oraz uchwałą (...) Rady Miasta L. z dnia 6 września 2007 roku.

W dniu 12 stycznia 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym orzekając zgodnie z żądaniem pozwu.

Zarządzeniem z dnia 14 marca 2012 roku korespondencję dla pozwanego E. J. zawierającą odpis pozwu i nakazu zapłaty pozostawiono w aktach ze skutkiem doręczenia.

Postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2012 roku nakazowi zapłaty nadano klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikowi E. J..

W dniu 9 listopada 2012 roku E. E. złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty wskazując, że pozew nie dotyczy jej osoby, nakaz zapłaty nie został jej skutecznie doręczony, a nadto podniosła zarzut przedawnienia.

Postanowieniem z dnia 27 listopada 2012 roku stwierdzono, że sprzeciw został złożony przez pozwanego w terminie i nakaz zapłaty utracił moc w całości.

Pismem procesowym z dnia 24 kwietnia 2013 roku złożonym w odpowiedzi na sprzeciw, pełnomocnik powoda wniósł o odrzucenie sprzeciwu pozwanej jako niedopuszczalnego i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu tego pisma wskazano, że w zaistniałej sytuacji procesowej jedynym dopuszczalnym środkiem zaskarżenia przysługującym pozwanej byłoby złożenie zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności. W związku z tym, że pozwana z tego środka nie skorzystała, nie mogła, w ocenie powoda, wnieść skutecznie sprzeciwu od nakazu zapłaty.

Do pisma powoda dołączono m.in. potwierdzone za zgodność z oryginałem kserokopie wezwania do zapłaty kwoty 90 zł oraz protokołu ustalenia danych osobowych pasażera, wystawionych na osobę o imieniu (...), nazwisku (...), urodzoną dnia (...)w miejscowości H.w S..

W piśmie procesowym z dnia 29 maja 2005 roku E. E. podtrzymała zgłoszony w sprzeciwie od nakazu zapłaty zarzut przedawnienia.

Wyrokiem z dnia 10 czerwca 2013 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie oddalił powództwo, nadto zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 77 zł tytułem zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że w rozpoznawanej sprawie okoliczność niesporną stanowi fakt, iż Miejskie Przedsiębiorstwo (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L. uprawnione było do naliczania i pobierania opłat dodatkowych z tytułu przejazdu środkami komunikacji miejskiej bez ważnego biletu. Na pozwaną nałożona została opłata dodatkowa w wysokości 90 złotych z tytułu przejazdów środkami komunikacji miejskiej w L. bez ważnego biletu. Na podstawie umowy cesji powód (...) Finanse Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. nabył przedmiotową wierzytelność z tytułu nałożonych na pozwaną opłat dodatkowych od Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L.. Kwestię sporną stanowiła natomiast zasadność dochodzonego pozewem roszczenia, w sytuacji podniesionego przez pozwaną zarzutu przedawnienia.

Sąd pierwszej instancji postanowił ograniczyć postępowanie dowodowe do zgłoszonego przez pozwaną zarzutu przedawnienia, wskazując, że stosownie do treści art. 77 pkt. 1 i ust. 3 pkt 4 ustawy Prawo przewozowe, roszczenia dochodzone na podstawie ustawy lub przepisów wydanych w jej wykonaniu przedawniają się z upływem roku. Sąd wskazał, że przedawnienie biegnie dla roszczeń z tytułu zapłaty lub zwrotu należności - od dnia wezwania do zapłaty, a gdy jej nie było - od dnia, w którym powinna była nastąpić. Na zasadzie art. 75 ust 1 i 2 powołanej ustawy, dochodzenie roszczeń w postępowaniu sądowym na podstawie ustawy lub przepisów wydanych w jej wykonaniu przysługuje uprawnionemu po bezskutecznym wyczerpaniu drogi reklamacji, przewoźnikowi zaś - po bezskutecznym wezwaniu zobowiązanego do zapłaty. Reklamacje lub wezwanie do zapłaty uważa się za bezskuteczne, jeżeli dłużnik nie zapłacił dochodzonych należności w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia reklamacji lub wezwania do zapłaty. Zatem, bieg przedawnienia roszczenia z tytułu świadczenia usług przewozowych zawieszają się na okres od dnia wniesienia reklamacji lub wezwania do zapłaty do dnia udzielenia odpowiedzi na reklamację lub wezwanie do zapłaty, nie dłużej jednak niż na okres 3 miesięcy.

Sąd Rejonowy ustalił, że w niniejszej sprawie wezwanie do zapłaty z tytułu nałożonej na pozwaną opłaty dodatkowej za przejazd środkami komunikacji miejskiej bez ważnego biletu wystawione zostało w dniu 18 sierpnia 2008 roku. W ocenie Sądu termin przedawnienia roszczenia wynosił w tym wypadku jeden rok oraz dodatkowo trzy miesiące, licząc od daty wystawienia wezwania do zapłaty. Pozew w niniejszej sprawie złożony został w dniu 25 sierpnia 2011

roku, a więc po upływie ponad trzech lat od dnia wystawienia wezwania do zapłaty i tym samym z uwagi na skutecznie złożony przez pozwaną zarzut przedawnienia, w ocenie Sądu pierwszej instancji powództwo należało oddalić.

Apelację od tego orzeczenia wniósł powód (...) Finanse Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. zaskarżając powyższy wyrok w całości i zarzucając Sądowi obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 503 § 1 k.p.c. w zw. z art. 504 § 1 k.p.c. w zw. z art. 795 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 380 k.p.c. poprzez uznanie, że wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty po nadaniu temu orzeczeniu klauzuli wykonalności jest skutecznym środkiem zaskarżenia orzeczenia, podczas gdy w ocenie strony powodowej jedynym przysługującym pozwanej środkiem prawnym w powyższej sytuacji - wobec faktu zamieszkiwania pozwanej pod innym, niż wskazany w pozwie adresem - było zażalenie na postanowienie o nadaniu nakazowi zapłaty klauzuli wykonalności w trybie art. 795 § 1 i 2 k.p.c.

W konkluzji pełnomocnik strony powodowej wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie żądania pozwu w całości poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 90 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 2 września 2008 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, według norm przepisanych.

Na rozprawie odwoławczej pełnomocnik E. E. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zaskarżony wyrok podlega uchyleniu, zaś sprawa przekazaniu Sądowi Rejonowemu Lublin- Zachód w Lublinie do ponownego rozpoznania, gdyż Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy.

Na wstępie należy jednak wskazać, że nie zasługuje na uwzględnienie zarzut apelacji obrazy wskazanych przepisów postępowania, a stanowisko skarżącego jakoby stronie pozwanej w niniejszym przypadku przysługiwało jedynie zażalenie na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności nie jest trafne.

Należy zaznaczyć, że jeśli ustawa przewiduje, iż dane orzeczenie Sądu (postanowienie, wyrok, nakaz zapłaty) jest zaskarżalne, to stronie przysługuje środek zaskarżenia od każdego z zaskarżalnych orzeczeń niezależnie od ich ilości i chronologii wydania. Stąd od nakazu zapłaty wydanemu w postępowaniu upominawczym przysługuje pozwanemu sprzeciw a powodowi zażalenie na rozstrzygnięcie o kosztach, niezależnie od tego, że przysługuje im uprawnienie do wniesienia zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności. Oczywiście środki te mogą być wniesione w ustawowych terminach.

Jak wynika z art. 502 § 1 k.p.c. sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym (w tym postępowaniu elektronicznym – art. 505²⁸ k.p.c.) powinien być wniesiony w ciągu dwóch tygodni od jego doręczenia, czyli bieg terminu do złożenia sprzeciwu od nakazu zapłaty rozpoczyna się z chwilą skutecznego doręczenia nakazu. Stosownie zaś do treści art. 135 k.p.c. doręczenia dokonuje się w mieszkaniu, w miejscu pracy lub tam, gdzie się adresata zastanie.

W niniejszym przypadku przesyłka zawierająca m.in. nakaz zapłaty z dnia 12 stycznia 2012 roku, co do której przyjęto początkowo doręczenie w trybie art. 139 § 1 k.p.c. (k.7-9) została skierowana na nieprawidłowy adres, wprawdzie zgodny z podanym w pozwie, lecz niezgodny z faktycznym miejscem zamieszkania strony pozwanej. Powód jako adres pozwanego wskazał ul. (...) w L., zaś z dalszego biegu postępowania wynika, że osoby noszące nazwisko J. E. faktycznie mieszkają pod adresem ul. (...) w L..

Doręczenie w trybie art. 139 § 1 k.p.c. jest skuteczne jedynie, gdy następuje w mieszkaniu adresata, tj. pod adresem, pod którym adresat rzeczywiście mieszka. Stąd wysłanie odpisu nakazu i dwukrotne awizowanie przesyłek na adres przy ul. (...), gdzie strona pozwana nie mieszkała, nie mogło być uznane za skuteczne doręczenie nakazu w trybie art. 139 § 1 k.p.c. i już z tego względu nie rozpoczął biegu termin z art. 502 § 1 k.p.c. do wniesienia sprzeciwu od tego nakazu. Zachodziła zatem konieczność doręczenia nakazu zapłaty na prawidłowy adres i to niezależnie od wniosków pozwanego w tym przedmiocie i niezależnie od tego jakie były dalsze czynności w sprawie. W tej sytuacji strona

pozwana uprawniona była do zaskarżenia nakazu i wniesienia sprzeciwu na ogólnych zasadach, tj. w terminie dwóch tygodni od skutecznego doręczenia jej nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu.

Tak wniesiony sprzeciw ma charakter dopuszczalnego i wniesionego w terminie nawet jeśli został już wydany tytuł wykonawczy a strona pozwana dowiedziała się o wydaniu nakazu już w toku postępowania egzekucyjnego i brak jest podstaw do odrzucenia sprzeciwu na mocy art. 504 § 1 k.p.c. (bo zdaje się do tego zmierzał zarzut apelacji naruszenia tego przepisu), który nie miał zastosowania.

Z kolei zarzut naruszenia art. 503 § 1 k.p.c. jest o tyle niezrozumiały, że przepis ten normuje właściwość sądu, do którego wnosi się sprzeciw i warunki formalne sprzeciwu, zaś apelacja nie zawiera konkretnego odniesienia się do żadnej z tych kwestii.

Natomiast czym innym od możliwości zaskarżenia nakazu zapłaty jest możliwość (i ewentualnie konieczność) zaskarżenia zażaleniem postanowienia o nadaniu nakazowi zapłaty klauzuli wykonalności wobec uchybienia w postaci braku prawomocności tegoż nakazu. Szersze rozważania w tym względzie są jednak zbędne, gdyż kwestie te wykraczają poza zakres kognicji Sądu Okręgowego rozpoznającego apelację od wyroku Sądu Rejonowego orzekającego merytorycznie o żądaniu pozwu, nie zawierającego żadnych rozstrzygnięć dotyczących klauzuli wykonalności i już z tych względów chybiony był zarzut apelacji odnoszący się do naruszenia przepisu art. 795 § 1 i 2 k.p.c. regulującego kwestię wniesienia zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności, który nie miał zastosowania (tym bardziej, że w sprawie nie wpłynęło tego rodzaju zażalenie).

W tym względzie można jedynie dodać, że wywody apelacji odwołują się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, które wprost dotyczy ochrony dłużnika w postępowaniu klauzulowym i tego w jaki sposób winien on zwalczać nieprawidłowe nadanie klauzuli wykonalności aby uniknąć kontynuacji postępowania egzekucyjnego. Natomiast to, że danemu orzeczeniu nadano bezpodstawnie klauzulę wykonalności nie może pozbawiać strony możliwości wniesienia środka zaskarżenia od tego orzeczenia, niezależnie od tego czy kwestionuje postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności. Ponadto samo wniesienie zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności mogłoby spowodować jedynie uchylenie tej klauzuli a nie skutkowałoby utratą mocy samego nakazu zapłaty. Skarżący nie wskazuje jaki miałby być wówczas dalszy los i status tego nakazu skoro niedopuszczalne miałyby być wniesienie sprzeciwu, jak też nadanie klauzuli wykonalności.

Można także wskazać, że aktualnie po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 10 maja 2013 roku zmieniającej tą ustawę z dniem 7 lipca 2013 r., a dotyczącej m.in. art. 825 pkt 2 k.p.c. także przytaczane stwierdzenia Sądu Najwyższego straciły na aktualności, gdyż obecnie dla umorzenia postępowania egzekucyjnego wystarczająca jest utrata mocy orzeczenia, na którym oparto klauzulę wykonalności bez potrzeby wzruszania samego postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności.

Powyzsze kwestie nie budziły poważnych wątpliwości Sądu Okręgowego stąd za zbędne uznał wystąpienie do Sądu Najwyższego w trybie art. 390 § 1 k.p.c. wnioskowane w apelacji.

Niemniej jednak wskazać należy, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, co w konsekwencji musi prowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (art. 386 § 4 k.p.c.).

Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy powództwa albo merytorycznych zarzutów pozwanego. Jednakże aby możliwe było rozpoznanie istoty sprawy konieczne jest określenie tej istoty - tego co jest przedmiotem sprawy. O przedmiocie sprawy decyduje żądanie powoda i powołane przez niego okoliczności faktyczne, co pociąga za sobą zastosowanie określonej podstawy prawnej i ocenę żądania powoda w kontekście tej podstawy. Żądanie powoda musi być skierowane wobec określonej osoby pozwanego, który jeśli jest osobą fizyczną winien mieć oznaczone imię i nazwisko (art. 126 § 1 pkt 1 k.p.c.).

Sąd pierwszej instancji w toku postępowania nie dokonał czynności, które pozwoliłyby na ustalenie kto w istocie był stroną pozwaną w przedmiotowym sporze, a stanowisko pozwanego w tym zakresie nie było konsekwentne i budziło wątpliwości.

W pozwie jako stronę pozwaną powód wskazał osobę o personaliach E. J. (przy czym obecnie wiadomym jest, że jest to tylko nazwisko) i do takiej osoby wydano nakaz zapłaty. Z uzasadnienia pozwu wynikało, że chodzi o osobę, która jechała bez ważnego biletu środkami (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w sierpniu 2008 roku. Powód powoływał się na wezwanie do zapłaty dodatkowej w tym zakresie i umowę nabycia wierzytelności a złożone w dalszym toku postępowania wezwanie do zapłaty i protokół ustalenia danych personalnych pasażera wskazywał, że jest to osoba urodzona dnia (...) w S., córka lub syn A. i E. z domu B. (k.37).

Natomiast po wydaniu nakazu i sprzeciwie wniesionym przez E. E. strona powodowa w formularzu pozwu (k.32) jako pozwaną wymieniła właśnie tę osobę – E. E., jednocześnie dołączając do tegoż formularza wyżej wskazane dokumenty, z których w sposób jednoznaczny wynika, że pozwanym pasażerem który miałby jechać bez ważnego biletu (co stanowiło podstawę faktyczną żądania) była osoba urodzona dnia (...) w S., córka lub syn A. i E. z domu B.. Natomiast z dowodu osobistego tego E. E. wynika, że urodziła się w 1954 roku a jej nazwisko rodowe to właśnie B. (k.17), co sygnalizuje, że nie jej dotyczył pozew.

Powyższa sytuacja wskazuje na to, że zachodzą wątpliwości co do tożsamości strony pozwanej – czy powód pozywa E. E. urodzoną w (...) roku, z domu B., która ostatecznie występowała w sprawie jako pozwana i jej też dotyczy wyrok, czy też pozwaną jest inna osoba nosząca nazwisko J. E. urodzona w (...) roku – córka lub syn E. z domu B.. Z uzasadnienia Sądu Rejonowego nie wynika zaś, by Sąd rozważał tą kwestię, a dopiero wówczas możliwym byłaby ocena zasadności żądania pozwu i wydanie rozstrzygnięcia.

W tym celu koniecznym było uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

Ubocznie można dodać, że, jak podnosi skarżący, w uzasadnieniu wyroku istotnie znalazły się fragmenty nie odnoszące się zupełnie do realiów przedmiotowej sprawy (dotyczące małoletniości pozwanej w 2006-2007 roku i jej przebywania w rodzinie zastępczej), co jednak było oczywiste i nie miało większego wpływu na rozstrzygnięcie.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności wezwie pełnomocnika strony powodowej (w określonym terminie pod rygorem zawieszenia postępowania) do określenia kto występuje w niniejszym postępowaniu jako strona pozwana - tj. czy pozywa E. E. urodzoną w (...) roku, z domu B., czy też inną osobę o nazwisku E. J. urodzoną w (...) roku, której rodzicami są A. i E. z domu B. - o jakim imieniu?

Następnie w zależności od odpowiedzi powoda Sąd nada sprawie dalszy bieg – jeśli okaże się, że pozwanym jest E. E. z domu B. Sąd po przeprowadzeniu rozprawy wyda merytoryczne rozstrzygnięcie co do niej (jako, że wniosła ona sprzeciw od nakazu zapłaty), natomiast jeśli okaże się, że pozwanym jest inna osoba, to zajdzie konieczność dokonania ponownego doręczenia jej odpisu nakazu i odpisu pozwu (nie można uznać za skuteczne w tym względzie doręczenia dokonane na karcie 26-27 skierowanego do nieskonkretyzowanego co do imienia adresata) a dalsze czynności uzależnione będą od zachowania strony pozwanej. Jednocześnie w tym wypadku zajdzie konieczność umorzenia postępowania wobec E. E. z domu B..

Z wyżej wskazanych względów, na mocy art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.